

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เล่มที่ ๓

บทบรรณาธิการ

คำถาม ข้อตกลงที่ผู้จำนองยอมให้อินที่ดินจำนองเพื่อชำระหนี้จำนอง หากผู้จำนองผิดนัดชำระหนี้ โดยผู้จำนองลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจที่ยังไม่ได้กรอกข้อความให้ไว้แก่ผู้รับจำนอง ข้อตกลงดังกล่าวใช้บังคับได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖๑๓/๒๕๖๔

คดีมีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยว่า ข้อตกลงที่โจทก์ยอมให้อินที่ดินจำนอง ซึ่งเป็นที่ดินพิพาทเพื่อชำระหนี้จำนองตกเป็นโมฆะหรือไม่

ในวันจดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้เงินกู้ โจทก์กับจำเลยที่ ๑ ตกลงกันว่า หากโจทก์ไม่ชำระหนี้ภายใน ๓ เดือน โจทก์ยินยอมให้จำเลยที่ ๑ นำที่ดินจำนอง อื่นชำระหนี้แก่จำเลยที่ ๑ โดยโจทก์ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจที่ยังไม่ได้กรอกข้อความใด ๆ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๑๑ บัญญัติว่า “การที่จะตกลงกันได้เสียแต่ก่อนเวลานี้ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำนองเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งจำนวนหรือทำให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นอย่างใด นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนองนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์” ซึ่งหมายถึงว่า ผู้รับจำนองจะเอาทรัพย์สินจำนองชำระหนี้ได้ก็ด้วยแต่บทบัญญัติว่าด้วยการบังคับจำนอง โดยการจัดการแก่ทรัพย์สินจำนองเป็นประการอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนด ย่อมทำให้ข้อตกลงนั้นไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นไม่ได้

โจทก์กู้ยืมเงินจากจำเลยที่ ๑ โดยจำนองที่ดินพิพาทเป็นประกัน และในวันทำสัญญาจำนองจำเลยที่ ๑ ตกลงให้โจทก์ทำหนังสือมอบอำนาจล่วงหน้ามอบอำนาจให้จำเลยที่ ๑ ไปจดทะเบียนอินที่ดินพิพาทชำระหนี้จำนองและเมื่อโจทก์ผิดนัดชำระหนี้แล้วจำเลยที่ ๑ ได้นำเอาหนังสือมอบอำนาจดังกล่าว ไปอินที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ ๑ เพื่อชำระหนี้เสียเองจึงไม่เป็นไปตามบัญญัติว่าด้วยการบังคับจำนองและเป็นผลให้ข้อตกลงที่แตกต่างไปจากมาตรา ๗๒๘, ๗๒๙ และ ๗๓๕ ตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๗๑๔/๑ โดยไม่อาจใช้บังคับได้ในระหว่างโจทก์และจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จึงไม่อาจ

นำหนังสือมอบอำนาจของโจทก์ไปใช้เป็นหลักฐานในการโอนที่ดินพิพาทเพื่อชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ ได้

คำถาม เจ้าหนี้ในหนี้ที่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้องบังคับให้ชำระหนี้ มีสิทธิร้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๕๘/๒๕๖๔

เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิฟ้องคดีขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ หมายถึง เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ และต้องเสียเปรียบจากการที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงไม่พอชำระหนี้ อันเนื่องมาจากการทำนิติกรรมฉ้อฉลของลูกหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม แม้เจ้าหนี้ในหนี้ที่ยังไม่ได้มีการฟ้องร้องบังคับให้ชำระหนี้ก็มีสิทธิที่จะร้องขอให้เพิกถอนได้

เมื่อจำเลยที่ ๑ มิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและก่อให้เกิดโจทก์ได้รับความเสียหาย จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เก็บรักษาไว้ในคลังของกลางและของตกค้างสูญหายไป ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โจทก์ไม่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ที่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยฉ้อฉลโจทก์หรือไม่

คำถาม ห้างหุ้นส่วนจำกัดทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ดังนี้ หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างจะต้องร่วมรับผิดชอบกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๒๖/๒๕๖๔

จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำเลยที่ ๓ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตามหนังสือสัญญาค้ำประกัน ซึ่งจำเลยที่ ๕ เป็นผู้ค้ำประกันจำเลยที่ ๑ ระบุว่า จำเลยที่ ๕ โดยจำเลยที่ ๓ ยอมผูกพันตนเข้าเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ เพื่อใช้หนี้สินที่ค้างชำระทั้งหมด เป็นกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลและยินยอมเข้า

ผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๑/๑ วรรคสอง จำเลยที่ ๓ ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๕ จะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๕ ด้วย

จำเลยที่ ๓ ทำสัญญาค้ำประกันทั้งในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๕ และในฐานะส่วนตัว จำเลยที่ ๕ และจำเลยที่ ๓ ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการจะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ หากใช้ต้องรับผิดชอบหากจำเลยที่ ๑ ไม่ยอมชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ แต่ในส่วนของฐานะที่จำเลยที่ ๓ เข้าเป็นผู้ค้ำประกันส่วนตัว จำเลยที่ ๓ อยู่ในฐานะผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบเมื่อจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องเสียก่อน

คำถาม ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตายขณะลูกหนี้ยังไม่ผิมนัดชำระหนี้ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันเป็นมรดกตกทอดไปยังทายาทหรือไม่

ภายหลังลูกหนี้ผิมนัดชำระหนี้ หากลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มาโดยตลอด แต่ไม่ตรงกำหนดตามสัญญา ชำระไม่ครบจำนวนที่ต้องชำระตามงวด บางครั้งชำระเกินจำนวนที่ต้องชำระหนี้ต่องวด และเจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ไว้ ดังนี้ จะถือว่าลูกหนี้ผิมนัดชำระหนี้เมื่อใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๖๔

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันไม่ได้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อเจ้าหนี้โดยอาศัยความสามารถหรือคุณสมบัติบางอย่างซึ่งต้องกระทำเป็นการเฉพาะตัว ผู้ค้ำประกันจึงมีความผูกพันต่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้อันเป็นความผูกพันในทางทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้น เมื่อเจ้าสืบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. ทำสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหนี้อันสมบูรณ์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง แม้ขณะที่เจ้าสืบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. ถึงแก่ความตายจำเลยที่ ๑ ผู้กู้ยังไม่ผิมนัดชำระหนี้ก็ตาม สัญญาค้ำประกันก็หาได้ระงับไปเพราะความตายของเจ้าสืบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสัญญาค้ำประกันที่เจ้าสืบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. ทำกับโจทก์จึงเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท ตาม ป.พ.พ. มาตรา

๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๐๐ จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ซึ่งเป็นทนายโดยธรรม ย่อมต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของเจ้าสิบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. ผู้ตาย แต่ไม่จำเป็นต้อง รับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๐๑

ภายหลังจากที่โจทก์อ้างว่าจำเลยที่ ๑ ผิดนัดชำระหนี้ จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ มาโดยตลอดแต่เป็นการชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดตามสัญญาบางครั้งชำระไม่ครบจำนวน ที่ต้องผ่อนชำระต่องวด และบางครั้งชำระเกินจำนวนที่ต้องผ่อนชำระต่องวด แต่โจทก์ ยอมรับชำระหนี้ไว้โดยตลอดแสดงว่าโจทก์ยอมผ่อนผันการผิดนัดให้จำเลยที่ ๑ และ ถือว่าคู่สัญญาไม่ได้ถือเอากำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามสัญญาเป็นสำคัญ เมื่อ โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวไปยังจำเลยทั้งสองให้ชำระหนี้ทั้งหมดที่ค้างชำระมาชำระแก่ โจทก์ภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือ หากพ้นกำหนดไม่ชำระโจทก์ ขอบออกเลิกสัญญา แต่จำเลยที่ ๑ ไม่ได้นำเงินทั้งหมดไปชำระแก่โจทก์ให้ครบถ้วนภายใน กำหนด จึงถือว่าจำเลยที่ ๑ ผิดนัดอันเป็นเวลาภายหลังวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ซึ่งตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับแล้ว โจทก์จึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ เจ้าหนี้มีหน้าที่ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่จำเลยที่ ๑ ผิดนัด แต่ไม่ปรากฏว่าโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวไปยังจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ คงมีเพียง หนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกัน อันเป็นวันก่อนที่จะถือว่าจำเลยที่ ๑ ผิดนัด เมื่อ โจทก์มิได้มีหนังสือบอกกล่าวใหม่ภายหลังจากที่ถือว่าจำเลยที่ ๑ ผิดนัดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ทายาท โดยธรรมของเจ้าสิบตำรวจหรือดาบตำรวจ ร. รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน ปัญหา ว่าโจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันได้หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความ ฝ่ายใดฎีกาในปัญหานี้ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ